

تأثیر سیتوکینین‌ها در تولید رویان‌های رویشی خرما (رقم زاهدی) با استفاده از تکنیک کشت بافت

آتوسا دانایی^{۱،۲}، امیر موسوی^۱، فرح فراهانی^۱، علی اکبر حبشی^۳ و بهاره دهسرا^۱

۱- پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری ۲- دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات ۳- مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر- کرج

ایران از جمله کشورهایی است که دارای مناطق مستعد بسیاری به منظور کشت و پرورش درخت خرما می‌باشد. نیاز به انجام تحقیقات وسیع در زمینه تکثیر و گسترش این محصول با ارزش از طریق روش‌های نوین ریزازدیادی همواره مد نظر بوده است. در عین حال، با توجه به طولانی بودن زمان بدست آوردن کالوس و رویان‌های رویشی در این گیاه، تحقیقات جامعی در زمینه کاهش این مرحله مورد نیاز می‌باشد. این تحقیق به منظور یافتن بهترین محیط کشت و مطالعه تأثیر سیتوکینین‌های مختلف در جهت کوتاه کردن زمان تشکیل کالوس‌های رویان‌زا انجام می‌شود. بافت‌های جوان و مرستمی از پاجوش‌های ۲-۳ ساله درخت خرما انتخاب گردید. ریز نمونه‌ها بوسیله الکل ۷۰٪ و هیپوکلریت سدیم ۵۰٪ استریل شده و در محیط کشت MS حاوی 2 mg/l 4-D در ترکیب با غلظت‌های مختلف سیتوکینین‌های TDZ و Zeatin کربن فعال 3 (gr/lit) و ساکارز 30 (gr/lit) کشت گردیدند. نمونه‌ها در دمای 24 ± 2 درجه سانتی‌گراد

چهارمین کنگره علوم باغبانی ایران، آبان ماه ۱۳۸۴ / ۴۶۳

و شرایط تاریکی نگهداری شدند. در مدت زمان ۱۶-۸ هفته بافت‌های متورم با کالوس‌های شفاف در محیط MS پایه با بهترین غلظت‌هایی از 2,4-D Zeatin و TDZ ظاهر گردیدند. این کالوس‌ها در زیر استریو میکروسکوپ ظاهر گرانولی و زرد رنگ داشتند و در برخی از آنها نیز تشکیل مراحل اولیه کالوس‌های رویان‌زا مشاهده شد.

واژه‌های کلیدی: خرما - رویان‌زایی - کالوس 1 - Zeatin - TDZ -